

ORDENANZAS... UN MÈTODE
ESCOLAR DE LLATÍ, IMPRÈS A OLOT
(SEGLE XVIII)

DOLORS CONDOM GRATACÓS
APÈNDIX DE PEP VILA

S

obre la base de l'*Ars Grammatica* (*Ars minor*, *Ars maior*) de Donat (s. IV) i de la *Institutio de arte grammatica* de Priscià (ss. V-VI?) sorgiren a l'Edat Mitjana diversos manuals destinats a l'ensenyament de la llengua llatina i s'imposaren els noms de diferents autors que van posar de manifest el seu interès per la llengua del Laci i pel seu ús més correcte. Amb l'entrada de l'humanisme s'intentà renovar alguns aspectes de l'ensenyança de la gramàtica i ens en donen exemple, entre altres, els llibres *De institutione grammaticae* d'Elio Antonio de Nebrija o els *Rudimenta grammatices* de Niccolo Perotti, obra que alguns consideren com la primera gramàtica i estilística per a l'aprenentatge del llatí i que fou inspiradora del *Liber elegantiarum* de Joan Esteve.

El llatí fins ja entrat el s. XIX va ocupar un lloc destacat en l'ensenyament i va ésser una matèria prioritària en els programes d'estudi. No oblidem el seu manteniment com a llengua de cultura, de la diplomàcia, del dret, de la filosofia i, especialment, de l'església.

És lògic que alguns llatinistes publiquessin alguns manuals amb l'intent de fer ressaltar i fer conèixer als joves els valors de l'antiga llengua de Roma i la conveniència de fer-ne un ús correcte, ja sigui com a instrument escolar, per facilitar l'apropament als escriptors de l'antiguitat clàssica o, fins i tot, com a llengua d'ús quotidià, com deixa entendre Mn. Baldiri Reixac (Bell-lloc d'Aro 1703-Ollers 1771) quan diu, en el seu llibre *Instruccions per a l'ensenyança de minyons*, que “no basta saber entendre el llatí, sinó que cal saber-lo parlar”.

Ben propers en el temps al llibre de Mn. Reixac són els mètodes de llatí que publiquen els preveres gironins Pere Bes i Labet i Cir Valls i Geli i que duen títols prou significatius. Són, respectivament, els següents: *Método propio, puro*,

*perfecto, necesario y utilísimo para formar buenos retóricos y versistas latinos, i l'altre, Método práctico i fácil para promover los estudios de Latinidad i Bellas Letras.*¹

Fa poc ha arribat a les nostres mans un opuscle, publicat a Olot, que hem de considerar un nou mètode per a l'ensenyament del llatí i la seva gramàtica.² A la portada, figura la següent designació: ORDENANZAS. Nota de algunos casos de nombres distingüendos, y reglas de traducción, intercepción y elegancia. Para la escuela de Latinidad de Bañolas. Olot, por Ramon Roca³, impresor.

El títol ja ens indica que el llibre, que té 65 pàgines, consta de dues parts diferenciades. La primera, amb l'epígraf ORDENANZAS, conté, al llarg de sis pàgines, una sèrie de preceptes pels que s'ha de regir l'organització de l'escola ("La escuela de Latinidad de Bañolas") i també els escolars, tot tenint en compte el comportament d'aquests fora i dins del centre. No coneixem l'autor ni la data, però per les característiques tipogràfiques i pel seu contingut sembla que aquest llibre es podria situar al segle XVIII.

L'escola de Llatinitat de Banyoles suposem que s'ubicava en el monestir i els alumnes que hi assistien havien superat ja l'ensenyament de primeres lletres. El llibre tindria, doncs, per destinataris alumnes d'un grau superior i que eren, probablement, de classe benestant, com es desprèn d'algun dels preceptes i del fet que es recomani que els alumnes a l'hora d'entrar a classe no s'entretinguin al carrer a parlar amb "los estudiantes de primeras letras".

En una visió de conjunt, el mètode banyolí té com a punts destacats l'interès pels coneixements gramaticals en relació amb la traducció i composició del llatí, tot posant en relleu l'assimilació de les regles, sobretot de sintaxi, que han de ser apreses amb rigor per captar adequadament el sentit dels textos llatins i saber fer-

¹ El *Métode* de Pere Bes fou publicat a Barcelona l'any 1787 i el de Cir Valls el 1790, també a Barcelona. Sobre els llibres de text en els estudis de Llatinitat, vegeu S. Marquès *L'ensenyament a Girona al segle XVIII*, Girona, 1985, p. 72 ss.

² Sobre l'ensenyament a Olot durant aquesta època llegiu el treball de Miquel Puig i Reixach, «L'Escola a l'Antic Règim: L'ensenyament a Olot al segle XVIII» dins *III Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*, Girona, CUG, (1979, 59-64). En aquest mateix estudi hi ha un apèndix signat per Ricard Jordà Güell que comenta la reglamentació d'*Unes ordinacions de l'escola de llatí d'Olot del segle XVIII* (pàg. 64). Vegeu, també, els altres estudis de Puig que ens interessen per aquest treball: *L'ensenyament a Olot al segle XVIII: l'estudi públic i els seus mestres*, "APEHOC", núm. 17, 2006, pàgs. 79-157. Íd. *La impremta a Olot al segle XVIII*, "APEHOC", núm. 19, 2008, pàgs. 11-63. Íd. *Llibres i biblioteques a Olot al segle XVIII*, "APEHOC", núm. 20, 2009, pàgs. 127-211. Agraïm a Antoni Mayans algunes d'aquestes referències bibliogràfiques.

³ Ramon Roca va editar un altre llibre d'ensenyament que no hem tingut en compte en aquest estudi: Bartomeu Alcazar, *De venusta partium orationes collocatione, & structura*. Per P. Bartholomaeum Alcazar Soc. Jesu.: Añadido las reglas para traducir con el debido orden latin en romance, para uso de las escuelas.- Oloti ex officina typ. Raymundi Roca, s/d., 20 pàgs., 8°, 14 cm.

ne la imitació corresponent. Hi ha una certa insistència en la qüestió de l'ordre dels mots i en les normes que afecten l'*elegantia*.

Immediatament després de les ORDENANZAS, el que constitueix pròpiament el *mètode d'ensenyança* fa referència als *noms distingüendos*, és a dir, aquells que s'escriuen amb les mateixes lletres d'un altre, però que tenen un sentit diferent.⁴ Tal com ho recomanava Nebrija, l'autor de l'opuscle diu que “los principiantes de latinidad” en els seus “juegos literarios” cal que s'exercitin i per això posa una llarga llista d'exemples que ocupen cinc pàgines (*sensus, -us / sensus, -a, -um ; mei de ego mei i de meus, -a, -um ...*).

A continuació trobem en el mètode l'apartat corresponent a LA TRADUCCIÓ, que es desenvolupa en cinc capítols i que intentarem analitzar.

L'autor adverteix que en emprendre la traducció cal distingir les oracions simples i les compostes i cal tenir en compte l'ordre dels mots, que pot ésser “natural o gramatical” i “oratori o artificial”. Posa exemples i fa una al·lusió especial a Ciceró.

Dedica cinc llargs capítols a explicar detalladament les *Reglas breves para traducir con acierto los autores latinos*:

I) S'inicia el primer capítol amb nou regles escrites en llatí i explicades tot seguit en castellà, explicació que s'expressa amb el terme “declaración”.

Són interessants les “anotaciones” que fan referència a les “partículas o particillas”, en les quals inclou, especialment, les conjuncions amb les seves respectives classes i significació i, així mateix, les diferents classes d'adverbis, entre els quals destaca els que tenen força de relatiu (*cum, dum, donec*) i els indeterminats (*certe, forsan, immo...*). Quant a les interjeccions, tan sols hi són enumerades (*ah, apage, euge, hem i heu*). Al·ludeix a l'ús del vocatiu, col·locat abans que els adverbis, menys els d'exhortar.

Fa referència als termes “supuesto” i “apuesto”, acompanyats d'exemples i explicacions corresponents, però exposat amb una certa confusió.⁵ S'hi afegeixen altres consideracions i es clou el capítol fent esment dels “casos comunes” que són els datius d'adquisició, ablatius i acusatius de temps, ablatius d'instrument, de mode, de causa, de part, de matèria, de companyia, d'excés, de lloc i de

⁴ Nebrija diu que perquè sigui *distingüendo* un nom es requereix que el nom tingui diferents significats i que el nom en aquests significats s'escrigui amb les mateixes lletres. Així, no són *distingüendos*, per exemple, *alvus, -i* i *albus, -a, -um*.

⁵ A les pp. 10 i 11 diu que s'entén per “supuesto” un nominatiu o un infinitiu o un adverbi que es trobi en el seu lloc; diu que el “supuesto” pot portar “apuestos”, que poden ésser un nom adjectiu (*egregius vir*), un genitiu de possessió (*Ciceronis eloquentia*), un participi (*puer doctus a doctore petebat libros*), un relatiu (*puer, qui doctus fuit, a doctore petebat libros*), una dicció copulada (*virtus et amor*) i substantius units sense conjunció (*Marcus Tullius Cicero consul*)...

preposició. Tots poden portar també “apuestos”. Pel que fa a l’ablatiu absolut s’assenyala la col·locació en el lloc on tingui millor sentit, però és bastant normal posar-lo abans del verb. A la pàgina 11 s’esmenta la figura “zeugma”, que es dona quan un verb o un nom adjectiu adopten diferents sentits.

II) El segon capítol és encapçalat per dues regles en llatí que fan referència a l’ús de l’indicatiu i del subjuntiu en les oracions compostes i posa a consideració els gerundis “*llamados vulgarmente Andos y Habiendos*” i, en relació amb la partícula *cum*, s’indica que cal traduir per *quando* si l’oració és de gerundi de present o *ando* o per *luego que* o *después que* si l’oració és de pretèrit o *habiendo*.

III) Les regles llatines que encapçalen aquest capítol són quatre i tracten dels verbs “finitos” i “infinits” (*verba finita* i *verba infinita*).

A propòsit del verb *subibunt* que clou la primera regla, l’autor adverteix que en l’obra d’Antonio de Nebrija no hi ha la regla per al genitiu del participi de present del verb *eo* i dels seus compostos que ho fan en *-untis*, com es troba en la Gramàtica de les Escoles Pies i en les Institucions del Seminari Conciliar de Barcelona. Caldria, doncs, -diu- afegir al Nebrija la regla de la Gramàtica Despauteriana, impresa a Lió l’any 1565, t. I, lib. 2, p. 41.⁶ Aquesta és l’única ocasió en què trobem citades unes gramàtiques que podrien en algun aspecte haver inspirat el mètode per a l’escola de Llatinitat de Banyoles.

De la mateixa manera que figuren en el manual les denominacions tradicionals de l’*ando* i *habiendo*, trobem constància en la p. 19 de l’antiga *llei del concertando*.

IV) Les quatre regles en llatí amb què es comença aquest quart capítol fan referència a les “diccions”, tot insistint en l’ús del cas regent i regit i la traducció que correspon i, així mateix, la posició del relatiu segons sigui el de “substància” o l’antecedent sigui un cas oblic. Com exemple serveix un breu text que, sens dubte, ens recorda Ciceró: *accepi ab Aristocrito tres epistolas tuas, quas ego prope ego delevi lacrimis*. S’hi afegeix com “advertència” la presència de les figures de “zeugma” i “sillepsis”. No hi falten exemples que il·lustren la manera de traduir els textos adduïts.

⁶ Aquestes obres van ésser objecte de moltes edicions. La Gramàtica Despauteriana és obra del llatínia Ioannes Despauterius Ninivita, que va imitar aviat la Gramàtica d’Elio Antonio de Nebrija. L’any 1698 es publicà a Llemotges una nova edició ampliada per Ioannes Behourt amb la denominació de *Nouveau Despautere*

V) En aquest darrer apartat entorn de la TRADUCCIÓ són cinc les regles que cal tenir en compte i fan referència als “suplementos, figuras y otras doctrinas”. Així, fent al·lusió a la “prolepsis” i “zeugma” analitza la supressió de les partícules *ut* i *ne* després d’*accidit, volo, nolo, precor, rogo* etc i també la supressió de mots com *locus, tempus* i *occasio* en expressions com *non est, ubi pedem ponas*. Referint-se a una altra figura, la “tmesis”, es recorda la divisió de paraules com *nequidem, antequam* o *priusquam*. No ha de passar desapercebut el fet que si en el text que s’ha de traduir hi ha alguna dita o refrany no s’ha de recórrer en la traducció al significat material, perquè “haría mal sonido”, sinó al sentit a què s’al·ludeix. És el cas, per exemple de l’expressió *a teneris unguis* “des de la infantesa”. També el sentit és el que cal tenir en compte en digressions o parèntesis, per tal que hi hagi “dulzura”. No hi manquen notes sobre alguns usos particulars i les maneres de traduir determinades expressions. En un dels exemples trobem el mot *scholasticus* per a denominar l’estudiant.

Fent ús del mot “construir” com equivalent de “traduir” s’aconsella, com a pràctica de les regles abans assenyalades, “romancear” la faula 21 del llibre primer de Fedre (*Mustella ab homine...*). Són 12 versos i es recomana una lectura fraccionada, tot explicant i justificant el pas a “romance”. Aquest pot ésser un bon exemple per traduir altres textos. S’insisteix en l’interès que té per als “niños estudiantes” l’aplicació pràctica de les explicacions teòriques: les entendran millor i la seva memòria no es cansarà.

Amb el nom ORACIÓN encapçala la pràctica anunciada i, amb l’exemple d’un breu text llatí en què figura el nom de Ciceró, s’expressa, molt detalladament, tot el procés a seguir per a una bona traducció. Surt a consideració “el relatiu actiu i passiu” dels noms derivats del supí (*instructores* derivat d’*instructum...*) i tot, amb el suport de les regles donades en llatí i que per considerar ja conegudes de vegades s’estalvia la formulació completa amb un final marcat per un *etc* o s’hi escriu simplement *etc* en substitució de la regla llatina completa. És el cas, per exemple, de la frase “Cicerón es substantivo masculino por *etc.*”.

Després d’insistir en les diferents qüestions morfosintàctiques que el text suggereix, s’adverteix que no es farà bé la “intercepció”,⁷ si no es té un bon coneixement de “Sintaxi”.

La part final del Mètode, a partir de la plana 45, es dedica, amb molta aplicació, a LA ELEGANCIA LATINA, qüestió que sembla interessar molt a

7 A la pàg. 37 consta de manera expressa l’epígraf **Reglas de la Intercepción ò Interlocución comunmente llamada Construcción.**

l'autor, com ho posa de manifest al llarg del llibre i, sobretot, en les darreres vint planes de l'opuscle.⁸

Defineix l'*elegancia* amb aquestes paraules: “es cierta elección y colocación de las partes de la oración, que causa dulce sonido a los oídos, fundada en el número oratorio”. Aquesta és “la harmonia que proviene de la buena dimensión y unión de las palabras”⁹

L'autor aplega els elements que intervenen en l'*elegantia*, tot advertint que només tractarà de l'elegància per raó de les síl·labes i diccions. Estableix dos apartats: els vicis contraris a l'elegància de l'oració i quina és la pràctica a seguir. Són moltes les regles que es poden adduir, però les redueix a tres: *per col·locació*, *per commutació* i *per addició*. Són adduïts molts exemples. Diu que en tota *col·locació* cal guardar l'ordre natural, és a dir, posar primer el que és millor i després el que no és tan bo o que és menys “principal”: *sol et luna* ; *vir et femina* ; *fratres gemini* (i no, *gemini fratres*)...

De l'elegància per *commutació* es fa referència, entre d'altres, als mots compostos, a l'ús de *is*, *ea*, *id* en lloc del relatiu, al canvi del temps del verb, al fet que dues negacions que supleixen “elegantment” una afirmació (*non iniucundum* equivalent a *iucundum*), etc.

Sobre l'elegància per *addició* subratllem la referència a l'èmfasi que determinats afegiments atorguen a determinats noms; és el cas, per exemple, de *quidem* o de determinats adverbis que reforcen el verb. Entre els exemples citem: *mea quidem sententia* i *Guletam dictator noster viriliter expugnavit*.¹⁰

Després de fer al·lusió a altres recursos que fan que la llengua llatina es manifesti “elegant”, l'autor fa ressaltar la rellevant elegància d'una oració que finalitzi amb verb triplicat, com és el cas de *Theonino dente Thomam corrodebant, mordebant, dilacerabant* (“Amb queixelades de Teó rosegaven, mossegaven i especejaven en Tomàs”)¹¹.

És evident que en aquest opuscle l'autor aplega el que ell sap i practica com expert en llatinitat i mostra a bastament el seu afany d'aportar uns procediments

⁸ És la *elegantia verborum Latinorum* que defensa Ciceró (cf. *Brutus* 261). Per aquest escriptor l'elegància és allò que fa que cada un dels tòpics sigui expressat amb puresa i claredat. El discurs d'un orador ha de tenir aquestes tres característiques: elegància, composició i distinció.

⁹ En l'estil llatí antic es tenia molt en compte les qualitats fòniques i rítmiques de les paraules, és a dir, la melodia que neix de la mesura i composició de les parts del discurs.

¹⁰ *Guletam* és La Goleta, antic emplaçament romà a Tunis conquerit per Barba-rossa l'any 1534 i ocupat l'any següent per les tropes dirigides per Andrea Doria al servei de Carles V.

¹¹ Aquest text recorda Horaci, *Epist. I, 18, 82*. Theó és sinònim de calumniador, de manera que *dente Theonino* equival a “amb calúnnia acerba”.

metodològics personals, útils i necessaris per a un bon aprenentatge del llatí, tot posant a consideració aquells recursos gramaticals i estilístics que contribueixen a fer de la llengua del Laci una llengua elegant. El mot “elegància” es repeteix molt sovint.

Les seves aportacions ofereixen, certament, alguns punts de vista innovadors, però, en el fons, trobem en aquest manual molts aspectes de tipus tradicional, reflectits, per exemple, en l'expressió de les categories gramaticals (*nombres distingüendos, ando, habiendo, ley del concertando, apuesto, supuesto, etc.*) o en l'aprenentatge rutinari de les regles gramaticals o en l'acceptació del vell mètode gramàtica-traducció.

Cal remarcar les referències insistents sobre la importància que té el coneixement i l'estudi de la *sintaxi* i la atenció que cal prestar a l'*ordre dels mots en la frase*.

L'únic autor de l'antiguitat clàssica citat és Ciceró, nom que s'inclou, sovint, en algun dels breus textos que serveixen d'exemples per aplicar les regles gramaticals que són objecte d'estudi.

Ens pot sorprendre que només en una ocasió es faci esment de quatre gramàtiques (n. 4). Hem de suposar que serien textos que l'autor usaria en la seva activitat docent i que, probablement, haurien estat presents en la seva pròpia formació.

Malgrat desconèixer el nom de l'autor i la data de publicació de l'opuscle, ens cal celebrar l'interès de la troballa d'aquest manual destinat a l'escola de Llatinitat de Banyoles i que és un testimoni més de la problemàtica de l'ensenyament de la llengua llatina a casa nostra.

APÈNDIX. Pep Vila

Un concurs d'oposició a l'escola de gramàtica llatina de l'Hospici d'Olot (1801)

L'any 2007 vaig mostrar a la professora Dolors Condom, eminent llatínia i historiadora del nostre passat cultural clàssic, a qui la Diputació de Girona acaba de publicar un recull antològic dels seus millors estudis: *Aula Magna* (2010), una fotocòpia del llibre *ORDENANZAS. Nota de algunos casos de nombres distingüendos, y reglas de traducción, intercepción y elegancia. Para la escuela de Latinidad de Bañolas. Olot, por Ramon Roca, impresor, s/d, 65 pàgs., 8°, 14 cm.*, l'anàlisi aprofundit del qual ha motivat el treball que avui presenta a la consideració dels estudiosos de l'ensenyament i del món del llibre escolar.

Que jo sàpiga, d'aquest llibre només se'n conserva un exemplar a la Biblioteca Marià Vayreda d'Olot. Ara per ara, gairebé és un incunable, un llibre únic, irrepetible, i per aquest motiu també mereix l'atenció dels interessats pel món dels llibres i de les biblioteques, per tenir un millor coneixement dels manuals d'ensenyament de l'època. En síntesi, per la pedagogia en general. Aquest tractat servia per a l'escola de llatinitat de Banyoles. Desconeixem, però, els camins que va fer aquest llibre, els lligams entre els responsables de l'escola banyolina i l'impressor olotí Ramon Roca que sabem que va treballar en aquesta vila al segle XVIII. La impremta a Banyoles és molt mal estudiada. El valor d'aquest tractatet s'ha glossat des d'un punt de vista més costumista en el llibre publicat per Joan Anton Abellan, *L'escola a Banyoles: segles IX-XX*. Ajuntament de Banyoles, Diputació, 2008.

Ara, en aquest apèndix, aprofitant que tractem el tema de l'ensenyament del llatí a l'escola secundària olotina, en el pas del segle XVIII al XIX, volia donar a conèixer un avís públic, exemplar que pertany a una col·lecció privada, pel qual l'Hospici d'Olot convocava una plaça de mestre de gramàtica llatina. En aquella època es donava molta importància als estudis gramaticals. En una convocatòria que l'any 1813 l'Ajuntament de Girona va fer per cobrir una plaça de gramàtica llatina a les escoles d'aquesta ciutat hom diu a l'anunci que *la enseñanza de la Gramática era muy importante y necesaria por ser llave de todas las ciencias*.

El cartell de 43x31,5 cm. que es fixava en llocs visibles, que s'enviava a escoles, a ajuntaments propers per tal de fer-ne publicitat entre els hipotètics opositors interessats a càtedres de llatinitat, detalla les condicions, les obligacions a què estaven sotmesos i els drets que adquirien els guanyadors del lloc de treball. Veiem, també, la importància, el pes que tenia l'església en

aquell moment. El mestre guanyador de l'oposició també havia d'ensenyar la doctrina cristiana i bons costums. Les ordinacions són interessants per saber com s'articulava l'ensenyament en aquella època. L'opositor s'havia de comprometre a aplicar per a l'ensenyament mitjà, uns mètodes, uns criteris i unes lectures que no sé exactament qui les confegia. Aquest era el sistema d'elecció de mestres per oposició quan hi havia una vacant o bé quan es convocava un nou lloc de treball. Després hi havia una votació d'entre els censors que examinaven, que aixecaven acta notarial de l'elecció del candidat més ben preparat.

Pels treballs abans esmentats, sabem que, des de 1764, a Olot, hi havia constància d'una escola de llatinitat pagada per l'Ajuntament. L'any 1781 el Bisbe Lorenzana i l'Ajuntament olotí aproven unes ordinacions per a l'escola de l'Hospici. Des de llavors hi havia a la vila, en funcionament, dues càtedres de llatinitat. Ricard Jordà en la nota abans esmentada afirma: «Uns anys més tard, el 1775, i en plena eufòria econòmica, s'aconsegueix la reversió a la població d'un llegat fet als jesuïtes el 1753 i que havia passat al fisc reial en expulsar-se el 1767 aquesta orde religiosa de les terres de la corona espanyola. Amb l'obtenció d'aquest llegat es vol construir un hospici i redotar l'escola de llatí ampliant d'una a dues les càtedres de la mateixa». A la vila no hi ha notícies de l'ensenyament privat. A la vista del que sabem, l'ensenyament a Olot com en altres poblacions del Principat tenia moltes deficiències.

A grans trets sabem que els opositors a aquest concurs havien de fer una lectura, entre d'altres, d'un fragment de les epístoles de Ciceró, que després s'haurà de traduir; explicar les oracions segons les regles d'Erasme o Torrella. També havien de mostrar, davant dels censors, el seu mètode d'ensenyament, les seves capacitats pedagògiques. El guanyador obtenia la plaça de l'oposició per un termini de quatre anys prorrogables. Hi podien concursar eclesiàstics que no fossin regulars, civils (solters o casats). Entre les condicions es pacta, també, un salari que inclou el lloguer d'una casa mentre l'Ajuntament no doni al mestre una habitació. Aquest també té dret a les mesades que pagaven els alumnes que hi anaven a estudiar i no fossin de la comarca d'Olot.

Text [A l'inici hi ha gravat un escut de la vila d'Olot]

«El pleno Ayuntamiento de la villa de Olot, corregimiento de Vich, y la Real Junta del Hospicio de la misma villa ha resuelto publicar edictos para la nueva Cátedra de Gramática, inmediata a la de Retórica que el Supremo Consejo ha mandado erigir en ella con su Real despacho de 29 agosto del corriente año para cuyo obtento se haran los siguientes ejercicios.

Los opositores leerán media hora después de las veinte y quatro, sobre una de las Epístolas¹² del libro décimo o décimo quarto de Cicerón que sortearen; luego después por espacio de otra media hora vertiran la carta sorteada, explicando las oraciones, conformandose con las reglas de Erasmo o Torrella.

Por igual espacio vertiran y explicarán las partes de las oraciones de una carta de dichos libros, que en el mismo acto se les sorteará.

Los opositores podrán mutuamente corregirse los defectos en la lección, en el vertir o en explicar las partes de la oración; finalmente harán un ensayo de su modo de enseñar.

Podrán concurrir a la oposición los eclesiásticos que no sean regulares y todos los seglares casados o solteros como no tengan la edad de los veinte años cumplidos, y quedará elegido a pluralidad de votos el más benemérito, segun prudente juicio de los censores, y se le hará nombramiento por quatro años, durante dicha Real gracia, que se entenderán prorrogados hasta tanto el referido Ayuntamiento y Real Junta reconosca expedir nuevos edictos.

El obtentor percibirá anualmente 300 libras y a más 36 libras para alquilar casa, hasta que se le haya fabricado para su habitación, y las mesadas de los discípulos, de fuera de la comarca de dicha villa de Olot.

El obtentor tendrá la obligación de enseñar e instruir a sus discípulos en el Erasmo o Torrella, y en los demás libros que se le prescribieren, instruiéndoles en la Doctrina Cristiana y buenas costumbres, asistiendo a la Cátedra en las horas y segun las reglas que se le dieren por el Ayuntamiento y Real Junta.

Los opositores deberán presentarse al Secretario del Ayuntamiento o al de dicha Real Junta del Hospicio por todo el día 31 de enero próximo inclusive, y se les auxiliará en el coste del viage, a excepción de aquel que quedará provisto.

Y para que venga a noticia de todos, han dispuesto publicar el presente edicto. Olot a 7 de diciembre de 1801.

Por disposición del Magnífico Ayuntamiento, y Real Junta del Hospicio.

Don Ramon de Riu y de Duque, Notario Real, y Secretario del Magnífico Ayuntamiento.

●
¹² El cartell que dóna publicitat a l'oposició no dóna els títols sencers dels llibres que s'havien de passar a l'escola olotina. En el repertori d'Enric Mirambell, *Història de la imprenta a la ciutat de Girona* (IEG, Ajuntament, 1988) trobem diverses edicions setcentistes d'alguns d'aquests llibres que es venien arreu, que formaven part dels fons que les imprentes del país posaven a la venda. La sintaxi de Joan Torrella i les obres de Ciceró, per exemple, foren molt reeditades per la Universitat de Cervera. L'impressor Josep Bro tenia en dipòsit "nou-centas noranta Torrellas cathalanas en octau", "seixanta erasmas catalanas en octau", "deu Cicerós epistolas en octau", (pàgs. 115, 116 i 117).